

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Martini Lvtheri Piae Ac Doctae Operationes In Dvas Psalmorvm Decades

Luther, Martin

Basileae

VD16 L 5540

Cum sancto sanctus eris. Et cum uiro innoce[n]te innocens eris. Et cum
electo electus eris, Et cum peruerso peruerteris.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37005

Et tribuet mihi dominus secundum iustitiam meam,
Et secundum puritatem manuum mearum, in conspectu oculorum eius.

Repetit idem quod dixit supra, ut clarius dicat, & plura addat. Hoc totum, in
adversarios impios, qui & haec non credunt & longe alia de se opinantur: Perpe-
tuam enim fugillat ex obliquo impiam synagogam, quae est generatio illa, quae
sibi mundam videtur, & tamen non est lota a sordibus suis. Proverb. xxx. ideo p[ro]p[ri]e
sibi ecclesia perpetuo imputat immunditiam & damnationem, tanquam, quae maxi-
me pugnet contra deum, nedum immaculata sit coram eo & custodita ab iniqui-
tate sua. Contra quam (ut dixi) suam causam iustificat, & longe alia de se pro-
nunciant iudicante deo, praedicunt, quae ab impijs pronunciantur: Et si enim, non est
iusta nec pura manibus coram impijs, est tamen in conspectu oculorum dei, id
est, dei & omnium qui oculos dei habent, hoc est, qui spirituales sunt. Impij enim
omnia peruersa iudicant, deus recte iudicat, ideo fit, quod hic sequitur, quod
mundis omnia munda, immundis nihil mundum, Impio etiam sanctus est pollu-
tus, & innocens est nocens, electus est reprobis, & diuinus est daemoniacus,
propterea cum peruerso omnia peruersa, quod accidit, quia iudicat secundum con-
spectum oculorum suorum, non secundum conspectum oculorum dei, Vnde
de sequitur.

Cum sancto sanctus eris. Et cum uiro innocente innocens eris.

Et cum electo electus eris, Et cum peruerso peruerteris.
Reddit hic causam, quae fit, ut impij piorum omnia damnent, causa est, quod im-
mundi & peruersi sunt ipsi, & talia quisque iudicat, qualis est ipse, ut ex Apосто-
lo ad Titum retuli. Immundis nihil est mundum, quia inquinata est eorum mens
& conscientia. Dixit ergo puritatem manuum se habere, & iustitiam, sed non in
conspectu impiorum, in quo potius iniquitas & immunditia abominabilis &
intolerabilis est, quicquid est & facit pius, pro quo tamen contemptu reponet
ei deus gloria & honore, interim fide & spe seipsum solatur, dicens.

Sine, ut qui sordidus est, sordescat adhuc, permittenda sunt hominibus per-
uersis peruersa sua studia, nos in hoc gloriamur quod in conspectu illorum repro-
bi, in tuo sancti sumus, quia cum sanctis sanctus es tu, Hoc est, ut nouam & ad-
mirabilem afferamus gloriam, cum peccatore sanctus eris. Nam sanctus ille, cum
quo deus sanctus est, nullus est, nisi qui sibi negat, deo soli tribuit sanctitatem,
retento, per ueracem confessionem, sibi soli, peccato, Sicut illi Danie. iij. Deo no-
stro iustitia, nobis autem confusio, sicut est dies haec. Atque haec ipsa ueritatis confes-
sio, quae in deum referunt sanctitatem, facit, ut eadem refluenta in eos, sancti-
ficentur & ipsi. Veritas enim uere sanctificat, ueritas autem est, nos esse immu-
dos omnes, & solum deum sanctum.

Proinde, qui sic sunt sancti, hoc est, uere humiles & in oculis suis uiles, ij
quicquid deus dicit & facit, pro re sacra & optima habent, Et dicit illud psal.
cxviij. Iustus es domine, & rectum iudicium tuum, Et iterum, cxliij. Fidelis do-
minus in omnibus uisus suis, & sanctus in omnibus operibus suis: Mortificata
enim uoluntate eorum, non delectantur, nisi in uoluntate dei, qua quicquid
eis acciderit, laudant & benedicunt & uenerantur. Contra, peruersus & impi-
us, cuius uoluntas uiuit in omnibus, nihil non damnat quod deus dicit & fa-
cit, uult enim omnia secundum suum sensum cadere, quem ipse sanctum fan-
ctorum arbitrat, quod cum fieri non possit, id quod reuera sanctum dei est,
peruertit

sanctus qui sit,

Omnia dei damnant peruersi.

peruertit atq; uelut prophanissimum & execrabilissimum damnat. Exemplum est, pius homo, in quo deus est, loquitur & operatur, quem impius ferre debetur: At qualis habetur deus, talia & in habente operatur, ideo omnia peruertit si peruersa sunt, etiam quæ ex deo habet.

Pius in omnibus sanctificatur.

Vides ergo, deum non quo ad suam substantiã & naturã suam, sanctum, electum, innocentem, peruersum fieri, sed secundũ uerbum & opus suũ quod operat in bonis & malis spiritibus, & utrosq; recipere in seiplos, quod in deũ referunt: Nam ut pius eo ipso quo se pollutit & deũ sanctificat optime in omnibus quæ uiuit & operatur sanctificatur, ita impius eo ipso quo se sanctificat & deum pollutit, pessime pollutit in omnibus quæ uiuit & operatur. Qui enim se ipsum sanctificat, non potest deum non polluere in omnibus suis uerbis & factis: Qui autem deum sanctificat in omnibus uerbis & factis suis, non potest se ipsum non polluere, Est ne igitur mirabilis ista pollutio & sanctificatio, ut alius sanctitate polluitur, alius peccato sanctificetur? Est ne impius omnium infelicissimus qui ipsa sanctitate polluitur? Est ne pius omnium felicissimus qui ipso peccato sanctificatur? Qua causa? infra dicit: Quoniam tu populũ humilem saluum facies, & oculos superbiorum humiliabis. Non est ergo sanctitas tantum magna, quin polluat si homo sibi eam arroget, nec soli deo referat, nec peccatum tam magnum quin sanctificet si homo uera confessione sibi idipsum tribuat & deo auferat.

Sanctitate pollutur peccato sanctificatur.

Notatu dignũ

At arduissimum est sibi non arrogare sanctitatem & deo non tribuere peccatum. Quis enim in omnibus quæ deus nobiscum operat, sic affectus est constanter, ut omne opus & uerbum eius sanctificet, id est, eum rem sacram reueratur & amplectatur? Quis pœnas, ignominias, mortes & omnia mala pro sanctis rebus ducit, quas cum reuerentia suscipiat? Iob sanctus erat unus ex illis, cui omnia quæ deus intulit sancta erant, dicens: Si bona suscepimus de manu domini, mala autem quare non sustineamus? dominus dedit, dominus abstulit, sicut domino placuit ita factum est, sit nomen domini benedictum.

Sanctis omnia sancta.

Impio nihil sanctum.

Quare impium cui uel pilus (quod aiunt) tangitur contra quod ipse elegerit, & uide an non ter centũ tonet ore deos, iniqua, impia, noxia esse uociferans quæ sibi contigerunt, nec ex deo, sed diabolo uenisse quicquid acciderit sibi tam sancto, innocenti & electo uiro, His enim nominibus peruersus sese ornat & uendit, deo uero contra (id est, diuino operi & uerbo) nocentiam iniquitatem, & quicquid mali est, tribuit hac ipsa insipientia sua.

Mutuũ cum deo.

Ex his iam facile intelliguntur toti hi duo uersus, nam cum innocente innocens eris, aliud non est quod in oculis piorum uideri innocentiam quicquid deus dicit & facit, omnia enim illius laudant & iustificant. At hac ipsa sua confessione & affectione coram deo quoque sunt innocentes in omnibus quæ faciunt & dicunt: Mutuum enim felicissimum habent cum deo, ut qualem ipsi deum habent, tales habeantur a deo. Innocens autem hoc loco חַמִּיּוּם thaminim, id est, integer, probatus, perfectus, immaculatus dicitur, ut psal. cxvii. Beati immaculati in uia, Et Cant. v. Columba mea, immaculata mea, Teuthonice, from, qui neminem lædit, omnia facit quæ debet.

Deo sic placet.

Ita & illud: Et cum electo electus eris, eodem sensu, aliud non est quod pius sic esse affectus, ut quicquid deus cum eis fecerit, pro re electa habeant, & aliter fieri nollent, optime in ea contenti laudantes & benedicentes dominũ, hoc solo sibi cõplacentes, quod deo sic placitum esse intelligat, sicut Matth. xj. Christus exultasse

et confessus fuisse, quia reuelarit pater hæc paruulis, & ab
 reuerentibus, non alia causa, quæ quia sic placitum fuerit ante eum. Hac
 ratione & ipsi sunt electi coram deo, & sicut eliguntur ita & eliguntur.
 Potestatem habere non capit caro, nec impij intelligunt, quibus potius contrarij
 sunt, scilicet nec custodiunt vias domini a pijs nec seruari eos ab iniquita-
 tibus, nec retribui puritati manuum eorum, nec esse deum cum eis sanctum, inno-
 centem, electum, sed potius quicquid egerint, hoc totum esse impium in deo
 & hominem, unde & totum damnatur pro stultitia, errore, peccato, hæresi, quic-
 quid per se sentierint & fecerint. Vt hæc omnia uerba Ecclesiæ non nisi fide capi-
 antur, cum longe aliud in specie & oculis hominum appareat, sicut sa-
 piens diximus.

Ex quibus intelligimus prophetam hoc loco non de electione æternæ præde-
 stinationis, nec de prima iustificationis gratia, sed de ipso fructu, usu, opere &
 premio gratiæ loqui. Vult enim ostendere quid operetur & impetret uerbum
 & fidei gratia in hominibus. Sicut & illud. j. Reg. ij. Quicumque honorificauit
 me glorificabo eum, qui autem me contemnunt, erunt ignobiles, neque enim
 homo prior deum honorificat quæ a deo per gratiam uisitetur & honoretur, sed
 homo prior deum honorificat quæ a deo per gratiam uisitetur & honoretur, sed
 accepta gratia laborat, ne propter homines siue amicos siue inimicos a gra-
 tia decidat & faciat quod deum offendat, ubi si propter deum sustineat igno-
 miniam ab hominibus, perseverans in deo honorificando, reponet ei deus glo-
 riam pro ignominia, & contra omnium sensum, cum sancto sanctus erit, & cum
 electo electus. Hunc esse intellectum præcedentia & sequentia clare ostendunt,
 dum dicit sibi retribui secundum puritatem suam, quo ostendit se iam in pri-
 ma gratia constitutum, iniqua patientem, a deo tandem eligendum & honoran-
 dum. Et infra, Quoniam tu populum humilem saluum facies, ubi declarat se
 cum superbis, in usu acceptæ gratiæ uersari.

Dixi autem & superius, oportere sacræ scripturæ tractatorem diligenter ob-
 seruare, ne uerba dei, quæ de usu & opere gratiæ loquuntur, ipsius gratiæ prin-
 cipio aptet, & hinc uenenum hæreseos illius hauriat, quæ tribuit libero arbi-
 trio uirtutem disponendi se ad gratiam recipiendam, quale faciunt in illo Za-
 chariæ. j. Conuertimini ad me & conuertar ad uos, & similibus. Quare, sanctum,
 innocentem, electum, hoc loco, debemus imaginari piuum hominem, qui pro-
 pter uerbum & fidem dei, sceleratissimus, nocētissimus, reprobissimus, in oculo
 suis & hominum habetur, & plane indignus, qui uiuat, nouissimus uirorum &
 despectus. Esse autem dominum cum eo sanctum, innocentem, electum, aliud
 non intelligi, quæ eum esse contemptorem personarum, respicere autem solum
 ad humiles istos & contemptos, ut eos sanctos, innocentes & electos tandem
 declarat, quia ipsi cum sanctum innocentem & electum confessi sunt & tulerunt.

Ita dupliciter potes dominum intelligere, sanctum esse cum sanctis, actiue
 & passiue, quæ ab eis sanctificat, & eos rursum sanctificat, hoc est, quod Chri-
 stus quocumque dicit. Qui me confessus fuerit coram hominibus, confitebor & ego
 coram patre meo. Et iterum. Qui mihi ministrat, honorificabit eum pater me-
 us. Quod autem honorificat, nisi quæ sanctum, innocentem electumque esse decla-
 rat, quem impij prophana, noxium & perditum habuerunt & declarauerunt.
 Sunt enim uerba consolationis ad eos, qui pie uiuentes in Christo, con-
 tempti sunt in hoc seculo.

Cum peruerso autem peruerteris, **Wie es gott macht / so ist es nicht recht /**
 ideo e contra, **Wie sie es machen / so ist es auch nicht recht.** Hic est Moab, ille su-
 perbus

Pij damnatur
ab impijs.

Verbum &
fidei gratia
quia in hominibus
ne opereitur.

Admonetur
hic scholasticus
theologus.

Pius homo
quis sit.

Sanctus cum
sanctis domi-
nus.

Kk perbus

perbus paratus semper docere deum & iudicare omnia, quæ in suis dicitur
 cit deus, interim tamen nõ aliud q̄ deum ore sonans & bona ac sancta docere
 ac facere præsumens. Id quod Iudæorum, præ omnibus gētibus, unū propriū
 fuit. Non enim deus in natura sua peruertit, sed in uerbo & opere suo quibus
 regnat in pijs hominibus. Quare & hic in spiritu locutum prophetæ obserua
 tes, peruersum istum intelligimus eum, qui in oculis suis & hominū non mo
 do peruersus non est, sed solus sanctus, innocēs, electus, plane sanctus sancto
 rum, inter sidera nidum suū collocans, & se annulū in dextra dei armaris, cui
 omnia sordent quæ dicūt & faciunt pijs, sua uera omnia fulgent, et hæc ipsa per
 uersitate, quia peruerse de deo & seipso & omnibus sentit, meret, ut locutus ipse
 deum peruertit, rursus peruertatur a deo, & ostendat omnibus peruersus.

B. Hierony. sic transfert, cum peruerso peruerter. Et illud, cum innocēt in
 nocenter ages, quo indicat, actiue uersus hos intelligi, quo studio dicitur
 quoq̄ fuit, Cū sancto sanctificabis, & cum electo eliges, uel sic, Sanctum san
 ctificabis, innocentē innocentem facies, electum eliges, peruersum peruerter,
 nisi q̄ hebræus idionismus nescio quid negotij tribuere uideatur deo, cum dicit,
 Cum sancto sanctus eris, cum peruerso peruerter, q. d. negotium sanctificandi,
 perficiendi, eligendi, peruertendi tibi dant impij, dum omnia tua peruertunt
 & se solos iustificant.

Quoniam tu populum humilem, saluum facies,
 Et oculos superborum humiliabis.

Populus Christi. Vides in persona populi Christi hæc dici, qui sanctus, innocens, electus est,
 sed humilis, ut dixi, hoc est despectus, & qui nihil min⁹ q̄ sanctus & probus,
 & electus sit coram peruersis istis & superbis. Ita reddit optime rationem om
 nium prædictorum & iustum dei iudicium prædicat. Ideo enim sanctos sancti
 ficat, quia humiles saluos facit, ergo sancti sunt humiles, id est, uiles & abiecti,
 ideo & peruersos peruertit, quia oculos superborum humiliat. Ergo peruersi
 sunt superbi & honorati & magnificati, q. d. hæc iudicij tui æquitas imo na
 tura tua, humiles exaltare & cum illis esse, superbos autem humiliare & cōtra
 eos esse, de qua re multa diximus, & plena est scriptura.

Sancti sunt humiles.
Superbia oculorum. Proprie autem dixit, oculos superborum, nõ superbos, uitium enim super
 borum in oculis est, quia alta sapiunt & ea etiam uident de se, quæ nulli sunt,
 ut non sit necesse res ipsas, de quibus superbiūt humiliare, cum nullæ sint, sed
 oculos tantum, quibus fastidiunt humiles & sese mirantur. Prouerb. xxx. de
 eisdem Iudæis, Generatio cuius oculi sunt excelsi, & palpebræ in altum surre
 ctæ. Contra Paulus Ro. xij. Non alta sapientes, sed humilibus consentientes,
 Iob. xxij. Qui humiliatus fuerit, erit in gloria, & si inclinauerit oculos suos, sal
 uabitur. Ita impij oculos habēt arrectos ad uirtutem, iustitiam, sapientiam, pijs
 uero inclinatos ad infirmitatem, peccatum, stultitiam, ideo superbum sequit̄
 humilitas, & humilem suscipiet gloria. Prouerb. xxix. Et contritionem præce
 dit superbia, & ante ruinam exaltatur spiritus. Eiusdem, xvj. O qualia uerba,
 quantæ sententiæ.

Quoniam tu illuminas lucernam meam,

Domine deus meus illumina tenebras meas.

Et hoc ad populum Christi pertinere satis clarum est, Christus enim tene
 bras illu.